Cyzykly algebra we analitiki geometriýa dersi näme?

Bilmeli ýönekeý soraglary:

1. cyzykly deňlemeler sistemasy näme?

$$a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + ... + a_{1n}x_n = b_1 \,, \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + ... + a_{2n}x_n = b_2 \,, \\ .... \\ a_{m1}x_1 + a_{m2}x_2 + ... + a_{mn}x_n = b_m$$
 sistema çyzykly deňlemeler sistemasy diýilýär.

2. matrisa näme?

m setirli, n sütünli $m \times n$ sandan ybarat bolan gönüburçly jedwele matrisa diýilýär we aşakdaky ýaly

$$\begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & a_{m3} & \cdots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

ýa-da gysgaça $\left\{a_{ij}\right\}_m^n\,$ görnüşde belgilenýär.

3.matrisanyň elementleri näme?

Berlen matrisany düzýän

 $a_{ij}(i=1,2,...,m;j=1,2,...,n)$ sanlara matrisanyň elementleri diýilýär.

4.deň tertipli matrisa näme?

Eger iki matrisanyň sütünleriniň we setirleriniň sany degişlilikde deň bolsa, onda şeýle matrisalara deň tertipli matrisalar diýilýär.

5. setir matisa näme?

6. sütün matrisa näme?

$$\binom{12}{6}$$
 – sütün matrisa.

7.nul matrisa näme?

Hemme elementleri nula deň bolan matrisa nul matrisa diýilýär

8.kwadrat matrisa näme?

Matrisanyň setiriniň we sütüniniň sany deň (m=n) bolsa, onda oňa kwadrat matrisa diýilýär.

9.diagonal matrisa näme?

Esasy diagonalyndaky elementlerden başga elementleriniň hemmesi nul bolan kwadrat matrisa diagonal matrisa diýilýär.

10. deň matrisalar näme?

$$A = \left\{a_{ij}\right\}_m^n$$
 we $B = \left\{b_{ij}\right\}_p^q$ matrisalaryň setirleriniň we

sütünleriniň sany deň hem-de $a_{ij} = b_{ij}$ bolsa, onda bu matrisalara özara deň matrisalar diýilýär.

11. kesgitleýji näme?

Kwadrat gömüşde ýerleşdirilen dört sandan ybarat bolan jedwele degişli $a_{11}a_{22}-a_{21}a_{12}$ tapawuda *ikinji terlipli kesgitle*ýji diýilýär we şeýle belgilenýär:

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{vmatrix}$$

12. köpagza näme?

$$a_0x^n + a_1x^{n-1} + ... + a_n$$

görnüşdäki aňlatma köpagza diýilýär. Bu ýerde n - otrisatel däl bitin san, oňa köpagzanyň derejesi diýilýär. $a_0 \neq 0$, $a_1,...,a_n$ hemişelik sanlar, olara köpagzanyň koeffisiýentleri diýilýär. Köpagzany düzýän goşulyjylaryň her birine agza diýilýär.

13.wektor näme?

Ugrukdyrylan kesime wektor diýilýär.

14.nul wektor näme?

Başlangyjy we ahyry gabat gelyän wektora nul wektor diýilýär.

15.birlik wektor näme?

Uzynlygy bire deň bolan wektora birlik wektor diýilýär.

16. kollinear wektor näme?

Parallel gönülerde (ýa-da bir gönüde) ýatýan wektorlara kollinear wektorlar diýilýär.

17. deň wektor näme?

Deň uzynlykly ugurdaş kollinear wektorlara deň wektorlar diýilýär.

18.komplanar wektor näme?

Parallel tekizliklerde ýatýan wektorlara komplanar wektorlar diýilýär.

19. koordinata sistemasy näme?.

Tekizlikde alnan erkin nokadyň ornuny kesgitlemäge mümkinçilik berýän sistema girizilen bolsa, onda tekizlige koordinata sistemasy girizilipdir diýilýär.

20.töwerek näme?

Tekizlikde berlen nokatdan r 0-dan uly bolan uzaklykda ýatan nokatlar köplügine töwerek diýilýär